

Zuzana Bolerazká: Želiv, klášter v předhůří Vysočiny. Jeho majetky a sídelně historický vývoj do poloviny 14. století. Bakalářská práce. Univerzita Karlova v Praze. Filozofická fakulta. Ústav českých dějin, Praha 2014, 45 s. + 5 příloh.

Předkládaná bakalářská práce Zuzany Bolerazkové je věnována historickým počátkům premonstrátského kláštera v Želivi, jeho hmotnému zajištění a kolonizaci regionu. Pro svou práci využila rozsáhlé množství dochovaných a editovaných pramenů, a to jak diplomatických, tak zejména narativních. Hlavními informačními zdroji tak byly letopisy mnicha sázavského a milevského opata Jarlocha a pozdější kronika Přibíka Pulkavy z Radenína. Z. Bolerazká člení text práce do logických a chronologických celků. Úvodní pasáže jsou věnovány komplikovaným počátkům premonstrátského řádu v Želivu, který sem byl uveden, aby nahradil původní benediktinskou komunitu založenou patrně v polovině 12. století. Autorka se zamýšlí nad důvody, proč byli benediktini vypovězeni, proč byl právě do Želivi přiveden nový řád, a nad důvody svízelné hmotné situace premonstrátů po jejich příchodu r. 1149. Pokouší se přitom objasnit, v jakých podmínkách, a to ekonomických i společenských, se v prvních letech premonstrátská komunita ocitla. Tento cíl měla značně ztížený tím, že není možné rekonstruovat dřívější benediktinský majetek, a tak se autorka pohybuje v úrovni hypotéz. Poněkud nadbytečná a ne zcela logická je v těchto souvislostech pasáž (s. 17) porovnávající premonstrátský a cisterciácký klášter.

Ústřední část předkládané bakalářské práce se zabývá ekonomickým a hmotným zajištěním premonstrátského kláštera. Autorka zde vychází z listiny vydané papežem Honoriem III. r. 1226 jako konfirmace statků kláštera. Velmi oceňuji snahu o identifikaci lokalit v listině uvedených a o rekonstrukci vlivu kláštera na region, jeho rozsah a podíl na kolonizaci regionu. Autorka dovádí svůj výklad na práh lucemburské éry, kterou pak ilustruje několika spory konventu o různé statky či obsazování obročí.

Práce Z. Bolerazkové je zajímavým příspěvkem k počátkům premonstrátů v Českých zemích a zároveň k dějinám osídlení českomoravského pomezí. Za poněkud diskutabilní považuji autorčiny úvahy o majetnosti a finanční situaci kláštera založené pouze na základě rozsahu nemovitého majetku. Zvyšování počtu statků je třeba doprovodit i jinými argumenty. Proto by mne v této souvislosti zajímalo, zda autorka prováděla také porovnání nárůstu majetku se stavební činností konventu. Přímou se nabízí otázka, zda není možné spojit finanční potřeby a citované „nehromadění majetku“ s požárem konventu v polovině 13. století a jeho nutnou

přestavbou po tomto požáru. Stejně tak není zcela zjevné, jak souvisela místní těžba drahých kovů s hospodářskou situací kláštera. Bylo by vhodné text doplnit o informaci, zda želivský konvent vlastnil nějaké pozemky, na nichž byla nalezena rudná žíla. V textu je prezentován doklad pouze o jedné štole (s. 32). Doporučila bych také nepoužívat zkrácenou citaci z listiny z r. 1144 „*predium Selev et omnia*“ namísto přesnější „*predium Selev et omnia, que ad ipsum pertinent*“. Práce by si zasloužila doplnění základní literatury k dějinám premonstrátů v Čechách a na Moravě, stejně tak i k dějinám kláštera v Želivi (např. další práce Hejhala, Šrámka nebo snad i práci Tajovského atd.). Práce by prospělo také pečlivější čtení, při kterém by byly dozajista odstraněny i zbytečně gramatické chyby.

I přes uvedené drobné výhrady považuji předloženou bakalářskou práci za zdařilou. Autorka prokázala schopnost kritické práce s historickými prameny a formulovat samostatně hypotézy. Naplnila tak požadavky kladené na tento typ prací, a proto ji doporučuji k obhajobě. Hodnotím práci mezi stupni výborně a velmi dobře; bude záležet na průběhu obhajoby.

Náměty k diskusi:

- 1) Je možné vysledovat zvýšený počet obchodních transakcí v souvislosti se stavební činností v konventu ?
- 2) Autorka ve své práci zmiňuje existenci premonstrátských dvojklášterů v počátečním období existence řádu (s. 17). Existuje nějaký doklad nebo aspoň indicie, které by nasvědčovaly tomu, že se o vzniku podobného dvojdomu uvažovalo i na území Čech a Moravy ?
- 3) Autorka ve své práci několikrát zmiňuje podíl premonstrátů ze Želivi na duchovenské farní správě (např. s. 24). Podařilo se jí vysledovat, zda tito premonstráti obsazovali pouze farnosti v obcích/farnostech, které jim patřily nebo se jim podařilo „přifařit“ i další obce, které v soupisu majetku kláštera nenalezla ?
- 4) Mohla by autorka upřesnit, zda je známo, že želivský klášter vlastnil ještě nějaké další pozemky, na nichž byla nalezena stříbrná žíla ?
- 5) Podařilo se autorce zachytit nějaké zprávy o klášterní knihovně či skriptoriu ?